

ERICH WEISE: Geschichte des Niedersächsischen Staatsarchivs in Stade nebst Übersicht seiner Bestände. Veröffentlichungen der Niedersächsischen Archivverwaltung. Heft 18. Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1964. 372 s. Ill. 39 DM.

Formelt er statsarkivet i Stade en nyskabelse, reelt har dette i efteråret 1965 indviede arkiv rødder langt tilbage i tiden. Allerede 1651, i ærkestiftet Bremens svenske tid, organiseredes et arkiv i Stade, og de ældste bestanddele stammer fra ærkestiftet Bremen-Hamburgs »Archivum«, der er omtalt 1074. Lige så langt tilbage rækker som bekendt også forbindelsen mellem Bremen og Danmark, og ingen ringere end Adam af Bremen er den tidligst kendte benytter af dette arkiv, hvis historie nu i anledning af nyordningen og opførelsen af en moderne arkivbygning er blevet skrevet af fhv. arkivdirektør Erich Weise.

Arkivhistorie er et ikke uvigtigt led i den almindelige administrationshistorie og samtidig en hjælpevidenskab for alle historikere uanset studieemne. Dr. Weises udførlige og udførligt dokumenterede fremstilling vil uden tvivl vise sig at være værdifuld i begge henseender. For udlændinge vil interessen dog i første række samle sig om bogens anden del, oversigten over arkivets bestanddele. En dansk benytter studerer f. ex. særlig opmærksomt fortegnelsen over stiftsarkivet 1502-1648 og mindes derved om det ønskelige i en monografi over de dansk-bremiske relationer i 17. århundrede, indtil de danske tropper 1715 definitivt forlod bremisk område. Man bemærker også et par titler som: »Differenzen Englands mit den nordischen Mächten und Besetzung der hiesigen Lande durch preussische Truppen 1801« og »Krieg gegen Dänemark 1848«. For så vidt er alt udmærket. Kun må det tilføjes, at arkivets saglige opdeling, der hjælper til den første orientering, på ingen måde indebærer, at arbejdet er gjort med gennemgangen af de med tilsyneladende relevante titler forsynede sager; der er givetvis meget at hente andetsteds under de for benytteren måske mindre interessante betegnelser, som den med en realordning uundgåeligt følgende vilkårlighed altid vil medføre.

JOHAN JØRGENSEN

G. KITSON CLARK and G. R. ELTON: Guide to Research Facilities in History in the Universities of Great Britain and Ireland. 2nd edn. Cambridge University Press, 1965. 55 s. 7 sh. 6 d.

De større lande har fra gammel tid en tradition for akademiske vandringer, som kan give studenterne mulighed for bredere udsyn og forskerne for koncentreret specialisering. Hertil kommer nutidens korte afstande og den stigende almene velstand. Denne moderne universitetstilstand illustreres klart af *Guide to Research Facilities in History in the Universities of Great Britain and Ireland*, altså også i den engelsktalende fristat. Den britiske vejviser i videregående historiestudium er bygget op efter en model, som kendes fra en del UNESCO- og OECD-skrifter om education og science. Man har spurgt om forskningsområder, om biblioteker, om manuskriptsamlinger, om mikrofilmfaciliteter, om efteruddannelsesvilkår samt om de almindelige informationsmuligheder. En tilsvarende samling

specielt for historie savnes vel endnu på dansk, men den af Socialforskningsinstituttet i 1965 udgivne studie, *Samfundsvidenskabelige forskningsinstitutioner i Danmark*, bringer dog en del af dette stof. På det internationale område er den engelske årbog *The World of Learning* trods svagheder i lokalredaktionerne den lettest tilgængelige orientering.

Biblioteksforholdene er, som nævnt, blandt de emner, man belyser i den britiske guide for 1 nord-irsk, 2 fri-irske, 4 walisiske, 4 skotske og 24 engelske universiteter samt 13 institutioner under University of London. Mange af de nye universiteter råder over interessante særsamlinger, ofte opbygget på lokale biblioteker og arkiver af en ærværdig ælde. Det må beklages, at salg af bøger i nyeste tid har berøvet kommende danske universiteter en tilsvarende tilknytning til vore gamle stiftsbyers lærde fortid.

JØRGEN TVEVAD

TIDSSKRIFTER

Arkiv. Tidsskrift for arkivforskning. Udgivet af Rigsarkivet. 1. bind nr. 1 og 2. København 1966. 2 × 64 s. Abonnementspris 16 kr. (2 hæfter årlig), enkelt-hæfter 10 kr.

I april 1966 udsendte rigsarkivet på initiativ af en række yngre arkivarer første hæfte af dette nye tidsskrift for arkivforskning og genoptog herved traditionen fra Sechers Meddelelser fra det danske Rigsarkiv, udg. 1906–18, hvori der bragtes »Afhandlinger og Meddelelser om arkivteoretiske, arkivtekniske, arkivhistoriske, kronologiske, palæografiske, diplomatiske og lignende Spørgsmål, som vanskelig kunne finde Plads i vore almindelige historiske Tidsskrifter« (cit. fra V. A. Sechers præsentationsprogram, trykt på bagsiden af omslaget til Meddelelser I, 1–2, 1906). Efter 1918 er traditionen kun lejlighedsvis fulgt op ved udgivelsen af enkelte festskrifter (Afhandlinger tilegnede rigsarkivar, dr. phil. Axel Linvald, Kbhvn. 1956; Afhandlinger om arkiver. Ved rigsarkivets 75-års jubilæum 1964). I oktober fremkom hæfte 2. Det nye tidsskrift, der redigeres af arkivar Frank Jørgensen under medvirken af arkivarerne Niels Petersen og Knud Prange, henvender sig ikke blot til faghistorikerne, men til alle forskere, der udnytter arkivalsk materiale i deres videnskabelige arbejde som f. eks. jurister, statistikere, økonomer og sociologer, og vil forhåbentlig efter hensigten bidrage til at øge kontakten imellem arkiverne og forskningen.

Størst interesse samler sig uden tvivl om den første artikel, hvori rigsarkivar, dr. phil. Johan Hvidtfeldt drøfter det meget centrale kassationsproblem. (Rigsarkivaren har tidligere behandlet problemet i en afhandling *Arkivvæsen og administration*, *Arkivvetenskapliga studier* 3, Lund 1961, s. 68–82. Det var tillige hovedemne på den nordiske arkivkongres i Bergen 1964, jfr. referaterne i *Nordisk Arkivnyt* 1964, nr. 3). Heri redegør rigsarkivaren bl. a. for problemets løsning i andre lande, men tager afstand fra tanken om i Danmark at adoptere det engelske og norske kassationssystem, der i princippet hviler på et udbygget samarbejde mellem administration og arkivvæsen (jfr. nedenfor). I stedet motiveres den løsning, han som arkivchef har sat i værk. Den går ud på,